

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 marca 2016 r. skierowanym przeciwko pozwanym Przedsiębiorstwu (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. oraz Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. powód J. L. wniósł o zobowiązanie pozwanym do sprzedaży na jego rzecz ulgowych usług transportowych zgodnie z „Porozumieniem w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów”, zawartym dniu 27 listopada 2013 r.

W uzasadnieniu wskazał, iż pracował w przedsiębiorstwie (...), które podlegało określonym zmianom organizacyjnym. W ostatnim okresie swoje obowiązki wykonywał w (...) Oddział (...) w W.. Od 1986 r. jest rencistą kolejowym. Wskazał, iż zwrócił się do (...) Państwowych SA z siedzibą w W. o wykupienie ulg przejazdowych zgodnie z zawartym Porozumieniem, a ta poinformowała go, iż kompetencje te przeszły na Przedsiębiorstwo (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., gdzie syndyk również nie wyraził zgody na wykupienie ulg przejazdowych.

Natomiast powód Z. K. pozwem z dnia 16 marca 2016 r. skierowanym przeciwko pozwanemu Przedsiębiorstwu (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości układowej z siedzibą w W. wniósł również o zobowiązanie pozwanego do wykupywania na jego rzecz ulg transportowych w bieżącym roku oraz w kolejnych latach – sygn. akt IV P 35/16.

Postanowieniem z dnia 13 października 2016 r. Sąd Rejonowy połączył obie sprawy celem wspólnego ich rozpoznania (sygn. akt IV P 35/16).

W odpowiedzi na pozwy pozwani, do których skierowano roszczenia, nie uznały powództw i wniosły o ich oddalenie oraz o zasądzenie na ich rzecz od powodów kosztów z procesu.

Pozwany Przedsiębiorstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W., odnośnie powoda Z. K. w upadłości układowej wskazał, iż postanowieniami z dnia 13 września 2012 r. Sądu Rejonowego dla Warszawy – P. w W. sygn. akt IX GU 69/12 została ogłoszona upadłość z możliwością zawarcia układu, następnie z dnia 27 maja 2015 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu na obejmujące likwidację majątku dłużnika. Pozwany wskazał też, że nie posiada biernej legitymacji procesowej z tego względu pozew winien ulec oddaleniu. Na mocy przepisu art. 144 ust. 1 PUiN postępowania sądowe dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie z udziałem Syndyka, który prowadzi je na rzecz upadłego, lecz w imieniu własnym. W tym stanie z dniem 30 listopada 2012 r. pozwany utracił legitymację do występowania w sprawach dotyczących masy upadłości, a legitymację tę nabył z mocy prawa zarządca, a następnie syndyk. Zatem syndyk jest w postępowaniach stroną w znaczeniu formalnym, podczas gdy upadły pozostaje stroną, ale wyłącznie w znaczeniu materialnym. Świadczenia dochodzone przez syndyka lub przeciwko niemu podlegają zasądzeniu na rzecz lub od upadłego. Powód J. L. nigdy nie pracował w pozwanej spółce, ale (...), na długo przed powstaniem pozwanego. Nie łączył go więc z pozwanym żaden stosunek prawny. Obecnie jest rencistą. Winien nim się opiekować (...) S.A. Powód nie wykazał podstawy swoich roszczeń. Nie wiadomo czy opiera swoje roszczenie na treści 64 kc czy też ma ono charakter odszkodowawczy wynikający z odpowiedzialności kontraktowej czy też deliktowej, których to przesłanek nie wykazał. Powoływane Porozumienie reguluje wyłącznie kwestię ogólnego zobowiązania danego pracodawcy do zakupu ulgowych świadczeń na rzecz emerytów i rencistów zatrudnionych u tego pracodawcy. Nie rozstrzyga ono kwestii zakupu ulgowych przejazdów na rzecz emerytów czy rencistów zatrudnionych u jego poprzednika prawnego lub w innej jednostce organizacyjnej przedsiębiorstwa (...). Definiuje ono wyłącznie pracodawcę jako jeden z podmiotów wymienionych w załączniku nr 2. Jest nim więc podmiot wymieniony w akcie. Definicja ta nie rozstrzyga pojęcia poprzednika prawnego pracodawcy i nie kreuje jakiegokolwiek zobowiązania tego podmiotu do zakupu ulgowych świadczeń na rzecz podmiotów, które były zatrudnione przez inną jednostkę organizacyjną niż dany pracodawca. Podobną konkluzję należy wysnuć z zawartej definicji emeryta lub rencisty kolejowego, które wskazują, iż stosunek pracy tych osób ma być rozwiązany z

pracodawcą, tj. podmiotem wymienionym w załączniku nr 2, nie zaś z poprzednikiem prawnym pracodawcy lub inną jednostką organizacyjną (...). Zostało ono zawarte na czas nieokreślony, działa więc na przyszłość. Skoro nie zawiera żadnych reguł pozwalających określić wsteczny zasięg czasowy jego postanowień nie można przyjąć, iż kształtuje sytuację prawną podmiotu, z którym umowa o pracę została rozwiązana przed zawarciem tego aktu. Nie jest więc źródłem roszczeń powoda. Nie stanowi porozumienia zbiorowego w rozumieniu art. 9 § 1 kp, gdyż zostało zawarte pomiędzy Związkiem (...), a P., bez uczestnictwa strony pracowniczej. Roszczenia nie znajdują oparcia też w art. 74b ustawy z o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...), który odnosi się do układu zbiorowego lub innych aktów prawa pracy obowiązujących u pozwanego, które nie obowiązują u pozwanego.

Natomiast Pozwana (...) Państwowe SA w W. w uzasadnieniu swego stanowiska podniosła brak po jej stronie biernej legitymacji procesowej. Wskazała, że powód J. L. był pracownikiem jednostek organizacyjnych (...). Przed przejściem na rentę inwalidzką pracował w Oddziale Zmechanizowanych (...) w W.. Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) zostało przekształcone (...) Państwowe SA, która w trybie art.14,15 i 19 uległa podziałowi na szereg spółek, w tym na Przedsiębiorstwo (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Na podstawie art. 74 b w związku z art. 7a powyższej ustawy w zakresie wykupu kolejowych świadczeń przejazdowych powód z racji zatrudnienia przed przejściem na rentę w powyższej jednostce przydzielony został do Przedsiębiorstwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, które powstało w 2007 r. z połączenia czterech spółek Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. w K., Zakładu (...) spółki z o.o., Zakładu (...) spółki z o.o. i Zakładu (...) spółki z o.o. w W., które jest ich następcą prawnym. W spółkach będących pracodawcami kolejowymi kwestie dotyczące zasad świadczeń przejazdowych regulował Ponadzakładowy Układ Zbiorowy pracy dla (...) Zatrudnionych przez (...) Zrzeszonych w Związku (...) obowiązujący od 1 stycznia 2003 r., który został rozwiązany w 2012 r. oraz układy zbiorowe obowiązujące w poszczególnych spółkach. Wykup usług transportowych jest obecnie realizowany w oparciu o powoływane przez powoda Porozumienie z 2013 r. zawarte między Związkiem (...), a przewoźnikami, gdzie ulgowe usługi transportowe dla emerytów i rencistów wykupuje pracodawca na wniosek uprawnionych. Podmioty wskazane w powoływanym art. 74 b objęte są tym Porozumieniem, gdzie pracodawcą są podmioty wskazane w załączniku nr 2 do Porozumienia, a jednym z nich jest Przedsiębiorstwo (...) spółka zoo w W..

Postanowieniami z dnia 2 sierpnia 2016 r. i 13 października 2016 r. Sąd Rejonowy wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Syndyka masy upadłości Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. odnośnie powoda J. L. oraz Z. K. .

W odpowiedzi na pozew, pozwany przytoczył zasadniczo tożsame okoliczności co wskazane w odpowiedzi na pozew Przedsiębiorstwa (...) spółki zoo w upadłości likwidacyjnej w W., poza zarzutem braku legitymacji procesowej.

Strony podtrzymały swoje stanowiska procesowe, przy czym powodowie wskazali, iż chodzi im o zobowiązanie pozwanych do wykupu na ich rzecz ulgowych usług transportowych zgodnie z Porozumieniem w bieżącym roku oraz kolejnych latach.

Sąd Rejonowy w Skierniewicach zaskarżonym wyrokiem z dnia

31 stycznia 2017 r. o sygnaturze akt IV P 32/16 zobowiązał pozwanego Syndyka Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupywania na rzecz powodów J. L. i Z. K. usług transportowych z ulgą zgodnie z „Porozumieniem w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne” z dnia 27 listopada 2013 r. począwszy od 2017 r. oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powodów wymogów określonych również tym porozumieniem, jak złożeniu wniosków i uiszczeniu wymaganych kwot (pkt 1.) oraz oddalił powództwo przeciwko pozostałym pozwany (pkt 2.).

Sąd Rejonowy oparł wyrok na następujących ustaleniach faktycznych.

Powód J. L. był pracownikiem jednostek organizacyjnych (...) od 1961 r., zatrudnionym na stanowisku manewrowego. Przed przejściem na rentę kolejową w 1986 r. pracował w Oddziale Zmechanizowanych robót (...) w W.. Natomiast powód Z. K. był zatrudniony w okresie od 1972 r. do stycznia 2007 r. w Przedsiębiorstwie (...) spółce z ograniczoną

odpowiedzialnością w W., a następnie od 1 lutego 2007 r. do 25 sierpnia 2010 r. Przedsiębiorstwie (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. – Zakład (...) w W. na stanowisku między innymi maszynisty. Stosunek pracy został rozwiązany w drodze porozumienia stron w związku z odejściem powoda Z. K. na emeryturę. Powód ten otrzymuje emeryturę kolejową.

W dniu 27 listopada 2013 r. zostało zawarte Porozumienie w sprawie usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne przez Związek (...) zgodnie z załącznikiem nr 2 pkt 1 - 34, gdzie wskazano jako pracodawcę Przedsiębiorstwo (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W. w upadłości układowej (pkt 11.), a przewoźnikami realizującymi kolejowe przewozy pasażerskie wskazanymi w pkt a. W rozdziale I wskazano, iż postanowienia dotyczą pracowników i ich rodzin, jak również emerytów, rencistów i osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne w zakresie korzystania z ulgowych usług transportowych w roku 2014 i w latach następnych (§1). W § 2 wskazano między innymi, iż za pracodawcę uważa się podmioty wskazane w załączniku nr 2, natomiast za emeryta kolejowego osobę, która ma łącznie co najmniej 15 lat pracy na kolei i związku z przejściem na emeryturę rozwiązała stosunek pracy z pracodawcą albo uprawnienia emerytalne nabyła po okresie pobierania kolejowego świadczenia przedemerytalnego bądź po okresie pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy pod warunkiem, że pobiera emeryturę (pkt 3), zaś za rencistę kolejowego osobę, która ma łącznie co najmniej 15 lat pracy na kolei i w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy lub bez względu na okres pracy na kolei o ile renta przysługuje wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej powstałej w związku z pracą na kolei rozwiązała stosunek pracy z pracodawcą, pod warunkiem, że pobiera rentę (pkt 4). W rozdziale II są określone zasady sprzedaży ulgowych usług transportowych. Zgodnie z § 3 pracodawca na wniosek pracownika wykupuje dla niego usługi transportowe z ulgą 99 % w klasie II z zastrzeżeniem ust. 2 § 7 ust. 2. (pkt 1). Usługi transportowe dla osób wymienionych w ust. 1 wykupywane są przez pracodawcę po uiszczeniu przez wnioskującego pracownika opłaty za wydanie dokumentu poświadczającego prawo do korzystania z ulgowych usług transportowych o której mowa w § 9 ust. 5, chyba Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy lub inne przepisy prawa pracy obowiązujące u pracodawcy stanowi inaczej (pkt 2). W oparciu o § 4 usługę transportową z ulgą 99% w klasie drugiej w ramach pakietu I i (albo) II na wniosek emerytów kolejowych (1) i rencistów kolejowych (2) wykupuje pracodawca z zastrzeżeniem ust 2 i § 7 ust. 2, gdzie ust. 2 stanowi, że usługi transportowe dla osób wskazanych w ust. 1 wykupywane są przez pracodawcę po uiszczeniu opłaty przez wnioskodawcę kwoty 50 zł brutto za ulgowe usługi transportowe realizowane w ramach pakietu I i (albo) 50 zł brutto za ulgowe usługi transportowe realizowane w ramach pakietu II oraz opłaty za wydanie każdego dokumentu poświadczającego prawo do korzystania z ulgowych usług transportowych, o której mowa w § 9 ust. 5 i opłaty na pokrycie kosztów związanych z realizacją wniosku o wykup uprawnień, o której mowa w § 9 ust. 6, chyba że Zakładowy Zbiorowy Układ Pracy lub inne przepisy prawa obowiązujące u pracodawcy stanowią inaczej. Natomiast § 7 ust. 2 wskazuje, iż minimalna opłata za przejazd uiszczana przez osobę posiadającą wykupione ulgowe usługi transportowe nie może być niższa niż 50% ceny najtańszego biletu jednorazowego normalnego stosowanego przez przewoźnika w danej klasie i kategorii pociągu.

W Przedsiębiorstwie (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. nie obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy Pracy, który to został wypowiedziany w 2012 r.

Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w W. w upadłości układowej wykupywała powodom ulgowe usługi transportowe zgodnie z powyższym Porozumieniem, gdzie świadczenia te realizował zarządca. W 2016 r. (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. odmówił względem powodów realizacji Porozumienia.

J. L. posiada legitymację poświadczającą uprawnienia do ulgowej ulgi transportowej w klasie drugiej, wystawioną przez Przedsiębiorstwo (...) spółkę z o.o. podpisaną przez prezesa zarządu M. C. z kodem pracodawcy 771, na której jest grafika na 2015 r. z podpisami.

Pozwany (...) Państwowe Spółka Akcyjna z siedzibą w W. w piśmie z dnia 16 stycznia 2014 r. do powoda J. L. wskazał, iż uprawnienia do ulgowych świadczeń przejazdowych do 2013 r. na rzecz powoda wykupywało Przedsiębiorstwo (...) spółka zoo obecnie w upadłości układowej, który jako pracodawca dalej istnieje i wykupienie przedmiotowych ulg leży w jego kompetencjach, co potwierdził w piśmie z dnia 10 lutego 2016 r., wskazując, iż podmiot ten znajduje się w

upadłości likwidacyjnej. Natomiast syndyk Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w pismach skierowanych do obu powodów wskazał, iż nie ma takiego obowiązku. Przepis art. 74 b ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) stanowi, iż spółki wykupują dla emerytów i rencistów byłych pracowników (...) i ich rodzin uprawnienia do ulgowych kolejowych świadczeń przejazdowych, na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce, lecz układ taki nie obowiązuje, gdyż uległ rozwiązaniu w dniu 31 sierpnia 2012 r. W związku ze zmianą sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego na obejmującego likwidację majątku nie może więc brać udziału w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych i ma ograniczone możliwości pozyskania zleceń na rynku i trudności z regulowaniem należności oraz liczne zobowiązania wobec wierzycieli. Na dokonanie wykupu nie pozwala mu obecna sytuacja finansowa.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji stwierdził, że powodowie zostali zatrudnieni w przedsiębiorstwie państwowym (...), która podlegała licznym zmianom organizacyjnym oraz przekształceniom. Stosunki pracy powodów uległy rozwiązaniu, powoda J. L., który świadczył pracę od 1961 r. do 1986 r., kiedy to odszedł na rentę kolejową w 1986 r., świadcząc wówczas pracę w Oddziale Zmechanizowanych (...) w W.. Natomiast powoda Z. K., który świadczył pracę od 1972 r. do 2010 r., kiedy to odszedł na emeryturę kolejową, świadcząc pracę w Przedsiębiorstwie (...) spółce zoo w W.. Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) (Dz. U. nr 84 poz. 948 ze zm.) przedsiębiorstwo (...) zostało przekształcone w (...) Państwowe SA, która w trybie art.14 i n. utworzyła szereg spółek, w tym Przedsiębiorstwo (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w W., co również podnosił pozwany (...) Państwowe Spółka Akcyjna z siedzibą w W.. Powoływana ustawa również z treści art. 74b odnosiła się do uprawnień z tytułu ulgowych przejazdów, o których mowa w art. 74a, wskazując iż owe uprawnienia dla emerytów i rencistów, byłych pracowników (...), na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce, przejmuje spółka, która przejęła działalność jednostki organizacyjnej (...), w której pracownik był zatrudniony bezpośrednio przed przejściem na emeryturę lub rentę (art. 74a). Tym samym, jeśli chodzi o powoda J. L., który odszedł z pracy na rentę kolejową przez wejściem w życie ustawy z 2000 r., Sąd Rejonowy stwierdził, że działalność jednostki, w której pracował powód, przejęło Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w W., z której to zaś odszedł na emeryturę kolejową drugi z powodów. Do czasu obowiązywania układu zbiorowego określającego zasady wykupywania ulg kolejowych, a więc do 2012 r., świadczenia z tego tytułu wobec powodów realizował ten podmiot. Następnie po wypowiedzeniu układu zbiorowego tego typu świadczenia były realizowane w oparciu o powołane przez powodów Porozumienie z 2013 r. również przez zarządcę, gdyż spółka ta wówczas znajdowała się w upadłości układowej. Była również wskazana w załączniku jako pracodawca objęty porozumieniem. Dopiero w 2016 r. po zmianie sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego z możliwością zawarcia układu na obejmujące likwidację majątku dłużnika syndyk Przedsiębiorstwa (...) spółki z o.o. odmówił realizacji przedmiotowych świadczeń powołując się na powyżej wskazane okoliczności. W ocenie Sądu I instancji, mając na względzie powyższe wskazania, przedmiotowe Porozumienie z 2013 r. zostało zawarte przez Związek (...) z przewoźnikami celem realizacji świadczeń z tytułu przejazdów na rzecz ich pracowników, w tym byłych pracowników otrzymujących emeryturę kolejową czy też rentę kolejową oraz spełniających inne warunki. Zdaniem Sądu Rejonowego, nie ulega wątpliwości, iż pracownicy nie byli stroną tego Porozumienia. Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. już w upadłości układowej została objęta tym porozumieniem. Wchodzi bowiem w skład Związku (...), który był stroną Porozumienia, które to miało przyznawać pracownikom oraz emerytom i rencistom przedmiotowe świadczenia. Następstwem tego było realizowanie nie tylko na rzecz pracowników, ale i powodów, przedmiotowych świadczeń w postaci wykupywania im ulg przejazdowych. Nigdy nie kwestionowała swojego zobowiązania względem tych podmiotów, mającego swoje źródło w powyższym Porozumieniu, tym bardziej przejęcia realizacji tych zobowiązań wobec powoda J. L., odnośnie którego nie wykazała, poza gołosłownymi twierdzeniami, braku istnienia po jej stronie zobowiązania do wykupywania przedmiotowych ulgowych usług przejazdowych, jako byłemu pracownikowi Oddziału Zmechanizowanych (...).

Sąd Rejonowy stwierdził, że treść powyższego Porozumienia podpisana przez Związek (...) wskazuje jednoznacznie, iż w jego skład wchodzi również Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w upadłości układowej. Z tego też względu została ujęta w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 pod pozycją 11. W ocenie Sądu I instancji, gdyby było odmiennie,

nigdy nie realizowałyby przedmiotowych świadczeń, w tym względem byłych pracowników, nie tylko pozwanego, ale względem tych wobec których przejęła odpowiedzialność w następstwie zmian organizacyjnych, czego dotychczas nie kwestionowała. Według Sądu Rejonowego, powyższe Porozumienie stanowi źródło praw i obowiązków obecnie dla (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej, jak również dla powodów. W sytuacji więc braku chęci, czy możliwości finansowych na realizację wynikających zobowiązań z Porozumienia z 2013 r. koniecznym było podjęcie ze strony podmiotu pozwanego stosownych działań prawnych, co nie miało miejsca. W takim wypadku, na syndyku ciąży aktualnie obowiązek realizowania przedmiotowych świadczeń. Prowadzone postępowanie upadłościowe nie wpływa na obowiązywanie Porozumienia z 2013r., jako podstawy zobowiązania pozwanego względem powodów. Na takie okoliczności nie powoływał się również pełnomocnik syndyka, odnosząc się jedynie do kwestii pojęcia pracodawcy, czy też braku unormowań intertemporalnych, próbując tym samym wypaczyć sens, istotę i cel postanowień Porozumienia. Porozumienie to również nie wskazuje, jak oczekiwалby aktualnie syndyk, iż ma zastosowanie do obecnych pracowników i byłych pracowników pobierających takie świadczenia jak powodowie, których stosunek pracy ustaje w związku z zatrudnieniem w Przedsiębiorstwie (...) sp. z o.o., obecnie w upadłości likwidacyjnej.

W tym stanie rzeczy Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z żądaniem pozwu zobowiązując pozwanego (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupywania na rzecz powodów J. L. i Z. K. usług transportowych z ulgą zgodnie z Porozumieniem z 2013 r. począwszy od 2017 r. oraz w kolejnych latach, po spełnieniu przez powodów wymogów określonych również tym Porozumieniem, jak złożenie wniosków i uiszczenie wymaganych kwot. W ocenie Sądu zgłoszone przez powodów żądania, wbrew twierdzeniom odpowiedzi na pozew, zostało tak określone. Wynika to wprost z ich wypowiedzi. Powodowie nie występowali z roszczeniem w trybie art. 64 k.c., jak również o charakterze odszkodowawczym, co jasno wskazali. Bezprzedmiotowym w tym stanie jest odnoszenie się do tych przepisów i przesłanek takiej odpowiedzialności. Celem pozwów powodów było zobowiązanie (...) sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w W. do wykupywania na ich rzecz, po spełnieniu przez nich warunków, w 2017 r. oraz kolejnych latach przedmiotowych ulg przejazdowych przyznanych im powyższym Porozumieniem, będącym źródłem zobowiązania po stronie tego pozwanego.

W ocenie Sądu I instancji pozostali pozwani słusznie podnieśli brak biernej legitymacji procesowej. Z tego względu powództwo względem nich podlegało oddaleniu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany – Syndyk Masy Upadłości Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W..

Zaskarżył on przedmiotowy wyrok w całości. Zarzucił mu:

1. naruszenie prawa procesowego:

a. art. 187 w zw. z art. 325 k.p.c. oraz w zw. z art. 173 ustawy Prawo upadłościowe (w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2015 r.) poprzez zobowiązanie do wykonania Porozumienia Syndyka pomimo, że tego rodzaju rozstrzygnięcie jest sprzeczne z celem powołania Syndyka w toku postępowania upadłościowego i funkcją przez niego sprawowaną w tym postępowaniu i rodzajem czynności jakie winien podjąć w trakcie postępowania;

b. art. 187 w zw. z art. 325 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i wydanie w sprawie rozstrzygnięcia, które nie daje możliwości jego realizacji (uniemożliwia wykonanie wyroku) na podstawie samej treści sentencji wyroku;

c. art. 328 § 2 k.p.c. przez niepełne uzasadnienie zaskarżonego wyroku, polegające na braku wskazania w uzasadnieniu motywów dotyczących sposobu dokonanej przez Sąd wykładni postanowień Porozumienia, a także nieprzedstawienie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku pełnego wyводу wraz z oceną dowodów;

2. naruszenie prawa materialnego:

a. naruszenie art. 65 k.c. poprzez błędną wykładnię Porozumienia z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie ulgowych usług transportowych oraz osób pobierających kolejowe świadczenia przedemerytalne (dalej: Porozumienie) i bezpodstawne przyjęcie, iż:

i. porozumienie to jest źródłem konkretnych praw i obowiązków, nie zaś stosunkiem o charakterze ramowym;

ii. porozumienie to stanowi źródło obowiązków dla Syndyka, pomimo że Upadły nie jest stroną tego Porozumienia, lecz należy wyłącznie do będącego stroną Związku (...), a w konsekwencji uznanie, iż na podstawie tego porozumienia Syndyk zobowiązany jest do wykupu ulgowych przejazdów dla pracowników i emerytów, w tym dla powodów;

(...). porozumienie to stanowi źródło uprawnień dla powodów, pomimo że porozumienie to zostało zawarte po rozwiązaniu z powodami stosunków pracy przy jednoczesnym braku regulacji w porozumieniu kwestii przyznania uprawnień dla osób, z którymi stosunku pracy rozwiązano przed podpisaniem porozumienia;

iv. powód J. L. podlega definicji „rencista kolejowy”, pomimo że jego stosunek pracy łączył go w przeszłości nie z upadłym, lecz z innym podmiotem, zaś porozumienie nie narzuca obowiązku na danego pracodawcę wobec osób, które nie są lub nie były w przeszłości jego pracownikami;

b. art. 393 w zw. z art. 475 k.c. poprzez ich niezastosowanie, pomimo że przepis ten wymaga, aby umowa na rzecz osoby trzeciej jaką jest przedmiotowe porozumienie, dostatecznie indywidualizowała osobę na rzecz której ma być spełnione świadczenie oraz, że osoba trzecia musi spełniać warunki określone w umowie lub ustawie, albowiem jeżeli przed terminem świadczenia osoba trzecia nie zostanie zindywidualizowana lub nie spełni warunków określonych ustawą lub umową, zobowiązanie dłużnika wygaśnie.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych za obie instancje. Ewentualnie, z ostrożności procesowej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania wraz z obowiązkiem orzeczenia o kosztach postępowania za obie instancje.

Powodowie J. L. i Z. K. wnieśli o oddalenie apelacji.

(...) S.A. w W. wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja syndyka okazała się zasadna w tym znaczeniu, że doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku w jego pkt 1. oraz przekazania sprawy Sądowi Rejonowemu w Skierniewicach do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temuż Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za drugą instancję.

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Kontrola instancyjna doprowadziła Sąd Okręgowy do przekonania, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy. Pojęcie „istoty sprawy”, o którym mowa w komentowanym artykule dotyczy jej aspektu materialnego i w tej płaszczyźnie może być oceniany zarzut jej nierozpoznania. W judykaturze jednolicie przyjęto pewne typowe sytuacje, w których takie rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji jest uzasadnione. Przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi m. in. wówczas, gdy Sąd nie zbadał podstawy materialnej pozwu, jak też skierowanych do niego zarzutów merytorycznych i w swoim rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest przedmiotem sprawy, np. bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (tak m.in. SN w wyroku z 12.09.2002 r., IV CKN 1298/00, Lex nr 80271, w post. z 2.12.2015 r., IV CZ 56/15, Legalis nr 1398619).

Istotą tego postępowania było rozstrzygnięcie o żądaniu J. L. i Z. K., którzy jako byli pracownicy Przedsiębiorstwa (...) S.A. w W. i Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej w W. domagali się zobowiązania pozwanych do sprzedaży na ich rzecz ulgowych usług transportowych zgodnie z „Porozumieniem w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów”, zawartym dniu

27 listopada 2013 r. Podstawowym zadaniem Sądu Rejonowego było zatem zbadanie, czy tak określone żądanie ma oparcie w systemie prawa. Powszechnie przyjmuje się, że każde szczegółowe roszczenie musi mieć swoje umocowanie w normie materialnoprawnej znajdującej się jakimś akcie prawnym. U., Sąd Rejonowy powinien w pierwszej kolejności stwierdzić, czy powodowie oparli swoje roszczenia o przyznanie ulgowych usług transportowych na normie prawnej wynikającej ze źródła prawa będącego źródłem prawa pracy, jakim jest, w ich ocenie, przedmiotowe porozumienie zawarte w 2013 r.

Zgodnie z art. 9 § 1 k.p., ilekroć w Kodeksie pracy jest mowa o prawie pracy, rozumie się przez to przepisy Kodeksu pracy oraz przepisy innych ustaw i aktów wykonawczych, określające prawa oraz obowiązki pracowników i pracodawców, a także postanowienia układów zbiorowych pracy i innych opartych na ustawie porozumień zbiorowych, regulaminów i statutów określających prawa i obowiązki stron stosunku pracy. Na podstawie powyższego można wyróżnić dwa rodzaje źródeł prawa pracy, tj. powszechne (tzw. typowe) źródła prawa pracy oraz swoiste (tzw. specyficzne) źródła prawa pracy. Podział taki wynika z odmiennego charakteru prawnego tych grup oraz usytuowania ich w hierarchii źródeł aktów prawnych.

Do specyficznych źródeł prawa pracy zaliczamy: układy zbiorowe pracy, inne porozumienia zbiorowe, regulaminy i statuty. Żeby uznać jakiegokolwiek porozumienie za źródło prawa pracy muszą być spełnione dwa warunki, tj. merytoryczność (muszą one określać prawa i obowiązki stron stosunku pracy) oraz formalność (muszą one być oparte na ustawie).

Odnosząc się w pierwszej kolejności do merytoryczności, należy zaznaczyć, że można wyróżnić dwie kolejne, mniejsze jej przesłanki, tj. wymóg konkretności postanowienia danego aktu (sformułowanie w nim zawarte musi być na tyle precyzyjne, by dało się na tej podstawie odkodować treść uprawnienia lub obowiązku pracownika oraz pracodawcy i w efekcie wywieść określone żądania stron) oraz zawarte w danym akcie postanowienia określające prawa i obowiązki stron stosunku pracy muszą pochodzić od podmiotu wyposażonego w kompetencje do podejmowania wiążących dla pracodawcy decyzji (np. pracodawca działający sam albo z przedstawicielstwem pracowniczym).

Kolejnym warunkiem jest wymóg oparcia na ustawie. Oparcie na ustawie oznacza, że w przepisie rangi ustawowej przewidziane jest wydanie danego aktu. W miarę rozwoju procesu stosowania prawa wykształciły się różne poglądy jak należy interpretować ten wymóg. Pierwsze stanowisko, powszechne w latach 90 XX w. przyjmowało, że oparcie w ustawie musi być rozumiane ściśle, tj. tożsame ze szczegółowym upoważnieniem określającym podmiot uprawniony do wydania aktu, jak również jego zakres przedmiotowy. W ten sposób źródłami prawa pracy mogły być tylko takie porozumienia zbiorowe, regulaminy i statuty, które były wyraźnie wpisane w obowiązujący system prawny (zob. także (J. W., Regulacja prawna swoistych źródeł prawa pracy. Uwagi de lege lata i de lege ferenda, (...) 2002, nr 12, s. 4. M. G., Problemy prawne związane z tzw. paktem socjalnym - kilka uwag praktycznych, (...) rok 1999, nr 2, str. 35; G. G., Charakter porozumień zbiorowych w prawie pracy, (...) rok 1998, nr 3, s. 23) Kolejnym poglądem, zapoczątkowanym przez uchwałę Sądu Najwyższego z 23 maja 2001 r., III ZP 25/00, OSNAPiUS 2002, Nr 6, poz. 134 były twierdzenia o tym, że porozumienie zbiorowe nie musi być szczegółowo określone w ustawie w aspekcie przedmiotowo-podmiotowym, ale i tak może być wliczane do katalogu źródeł prawa pracy. Sąd Najwyższy oparł swój pogląd na art. 59 ust. 2 Konstytucji RP gwarantującego partnerom społecznym prawo zawierania porozumień. Z kolei w późniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, powyższy wyrok był krytykowany, albowiem zajmowano stanowisko, że art. 59 ust. 2 Konstytucji RP zezwala na partnerom społecznym na korzystanie z prawa do zawierania porozumień, ale nie może to naruszać zamkniętego systemu źródeł prawa z art. 87 Konstytucji RP. Ma on charakter zbyt ogólny, poza tym został zamieszczony jako przepis gwarantujący jedno z praw politycznych w rozdziale II Konstytucji RP zatytułowanym "Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela", a nie w rozdziale III – "Źródła prawa" (zob. np. wyrok z 7.12.2012 r., II PK 128/12, LEX nr 1284749; zob. też glosy do uchwały

Sądu Najwyższego z 23 maja 2001 r., III ZP 25/00 A. T., A. Ś. i J. S., OSP 2002, Nr 9, poz. 115). Z kolei nowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego opowiada się za liberalizacją wymogu oparcia na ustawie (zob. m. in. wyrok z 13.6.2012 r., II PK 288/11, LEX nr 1254680). Jednakże, nie wywodzi ono tego z art. 59 ust. 2 Konstytucji RP, ale bezpośrednio z art. 87 Konstytucji RP w zw. z art. 9 k.p., twierdząc, że pojęcie "oparcia na ustawie" można rozumieć szeroko, jako ustawowe upoważnienie (zobowiązanie) do zawarcia określonego porozumienia zbiorowego (umowy nazwanej zbiorowego prawa pracy) ze wskazaniem okoliczności, w jakich ma być zawarte, jego przedmiotu i zakresu podmiotowego. W takim rozumieniu "oparcie na ustawie" byłoby zbliżone do ustawowego upoważnienia do wydania aktu wykonawczego. Zdaniem SN, takie rozumienie pojęcia "oparcia na ustawie" innego porozumienia zbiorowego jest trafne, gdyż przemawiają za tym względy systemowe (regulacje art. 20 i art. 59 ust. 2 Konstytucji RP, art. 23 ust. 1 i art. 26¹ ust. 3 ZwZawU, a także przepisy konwencji M. oraz prawa unijnego) oraz względy funkcjonalne (efektywność regulacji prawnych i realizacja funkcji ochronnej prawa pracy). Warto także zaznaczyć, że mimo iż orzecznictwo SN rozszerza rozumienie zwrotu „oparcie na ustawie” to nie stwierdza, że należy przyjmować spełnienie tego wymogu w przypadku każdego porozumienia zbiorowego. Przeciwnie, można go stosować tylko w szczególnych sytuacjach, tj. np. gdy zawarcie układu zbiorowego pracy jest z różnych względów utrudnione. Inaczej powodowałoby to znaczące umniejszenie znaczenia układów zbiorowych prawa pracy na rzecz innych porozumień zbiorowych (do „liberalnego” ujęcia przesłanki oparcia w ustawie przychylają się także następujący przedstawiciele doktryny, tj. W. Sanetra, Układy zbiorowe pracy i inne porozumienia w świetle Konstytucji RP [w:] Prawo Pracy. Z aktualnych zagadnień, red. W. Sanetra, Białystok 1999, s. 12-13 i 20; M. Seweryński, Porozumienia zbiorowe w prawie pracy, [w:] Źródła prawa pracy, red. L. Florek, Warszawa 2000, s. 111; oraz m. in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4 września 2013 r., III APa 10/13, LEX nr 1363235).

Kolejną istotną kwestią niniejszej sprawy był szczególny charakter samego żądania przyznania ulg w związku z usługami transportowymi. W zbiorowym prawie pracy takie roszczenia oparte są na tzw. „pakietach socjalnych, świadczeniach socjalnych” przyznawanych przez porozumienia zbiorowe. Tutaj trudność polega nie tylko na przesłance oparcia na ustawie, lecz także na tym, że stroną takich pakietów są podmioty niebędące pracodawcą. Dlatego w wyroku z 29.6.2005 r., II PK 344/04, OSNP 2006, Nr 9–10, poz. 152 Sąd Najwyższy stwierdził, m. in. że porozumienie - pakiet socjalny, zawarte między związkami zawodowymi działającymi w spółce akcyjnej a inwestorem – przyszłym nabywcą większości akcji tej spółki – nie jest porozumieniem zbiorowym, zawierającym przepisy prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p. Podobne stanowisko wyrażono w następujących orzeczeniach SN: wyrok z 25.5.2005 r., I PK 228/04, OSNP 2006, Nr 3–4, poz. 37 oraz z 30.5.2001 r. I PKN 435/00, OSNP 2003, Nr 7, poz. 175. Dodatkowo SN w innym orzeczeniu skonstatował jednoznacznie, że nadanie charakteru źródła prawa wymaga zatem inkorporowania treści pakietu socjalnego do układu zbiorowego pracy lub innego aktu obowiązującego u pracodawcy (zob. wyrok z 12.12.2001 r., I PKN 729/00, OSNP 2003, Nr 23, poz. 568). Natomiast Sąd Najwyższy w innych orzeczeniach, zupełnie odmiennie nie odmawiał zakwalifikowania pakietów socjalnych jako źródeł prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p., ale tylko jeśli były one zawierane przez podmiot, który stawał się pracodawcą albo też był podmiotem względem pracodawcy nadrzędnym lub dominującym (zob. np. wyrok z 28.4.2005 r., I PK 214/04, OSNP 2006, Nr 1–2, poz. 8; wyrok z 12.8.2004 r., III PK 38/04, OSNP 2005, Nr 4, poz. 55; uchwała w siedmioosobowym składzie z 23.5.2006 r., III PZP 2/06, OSNP 2007, Nr 3–4, poz. 38; wyrok z 29.1.2008 r., II PK 146/07, OSNP 2009, Nr 7–8, poz. 87; wyrok z 9.1.2006 r., III PK 42/06, OSNP 2007, Nr 17–18, poz. 244). Z powyższego wynika więc jednoznacznie, że warunkiem koniecznym uznania porozumienia zbiorowego zawieranego przez inny podmiot, niż pracodawca za źródło prawa pracy jest istnienie pewnej zależności pomiędzy tym podmiotem, a pracodawcą.

W związku z powyższym wywodem, należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy powinien w pierwszej kolejności zbadać charakter prawny porozumienia w sprawie ulgowych usług transportowych dla pracowników, emerytów i rencistów oraz osób pobierających kolejowe świadczenia emerytalne z

27 listopada 2013 r. Powyższy dokument niewątpliwie jest zarówno innym porozumieniem zbiorowym z art. 9 k.p., ale także z uwagi na typ roszczenia powodów, pewnym pakietem socjalnym. Tym samym, uwzględniając wiele rozbieżnych poglądów na temat wymogu oparcia na ustawie i dodatkowych wymogów dotyczących pakietów socjalnych, koniecznych do stwierdzenia czy dane porozumienie może być uznane za specyficzne źródło prawa pracy,

Sąd Rejonowy powinien opowiedzieć się za jednym ze stanowisk i na tej podstawie dokonać szczegółowej analizy prawnej.

Na kanwie powyższego, należy także dodać, że w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy miał do czynienia ze szczególnym rodzajem podmiotu – (...), którego komercjalizację i restrukturyzację normuje specjalna ustawa, tj. ustawa z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...), tj. Dz. U z 2017 roku, poz. 680 (dalej: (...)). Powyższe powoduje, że część zapewnianych świadczeń socjalnych ma swoje umocowanie w tej ustawie. Według art. 74a ukoirPKP, działalność socjalną dla emerytów i rencistów będących byłymi pracownikami (...) i ich rodzin prowadzą, na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, spółki utworzone na podstawie art. 14, 15 i 19 oraz spółki, o których mowa w art. 78a, z wyłączeniem (...). Przepis art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych stosuje się odpowiednio (§1). Działalność, o której mowa w ust. 1, przejmuje spółka, która przejęła działalność jednostki organizacyjnej (...), w której pracownik był zatrudniony bezpośrednio przed przejściem na emeryturę lub rentę (§2). Natomiast art. 74b ukoirPKP stanowi, iż spółki wykupują dla emerytów i rencistów byłych pracowników (...) i ich rodzin uprawnienia do ulgowych kolejowych świadczeń przejazdowych, na zasadach określonych w zakładowym układzie zbiorowym obowiązującym w spółce. Art. 74b ukoirPKP wprost przewiduje, że źródłem prawa uprawnienia do ulgi usług transportowej może być układ zbiorowy pracy, którym niewątpliwie nie jest przedmiotowe porozumienie. Na etapie postępowania przed Sądem I instancji syndyk wskazywał, że w przedsiębiorstwie obowiązywał układ zbiorowy, ale uległ on rozwiązaniu

z dniem 31 sierpnia 2012 r. i w konsekwencji nie można zastosować art. 74a ukoirPKP. Natomiast można zastosować regulację z art. 74b ukoirPKP, ale w niniejszej sprawie w 2013 r. zawarto porozumienie zbiorowe niebędące układem zbiorowym, a którego wymóg istnienia stawia powyższy przepis. Sąd I instancji orzekając zdawał się tego nie zauważać, gdyż w rozważaniach prawnych w uzasadnieniu stwierdził, że w niniejszej sprawie zastosowanie ma art. 74a ukoirPKP, albowiem spółka przejmująca działalność jednostki organizacyjnej (...), w której pracownik był zatrudniony przejmuje działalność socjalną dla emerytów i rencistów (zapewnia ulgi usług transportowych). Nie uwzględnił tym samym znanego mu faktu i opisanego zresztą w uzasadnieniu (k.177-179), że układ zbiorowy w dacie podpisania przedmiotowego porozumienia już nie obowiązywał, bowiem uległ rozwiązaniu w dniu 31 sierpnia 2012 r., więc regulacja, którą Sąd Rejonowy powinien wziąć pod uwagę to art. 74b uPKP.

W związku z tym, że Sąd Rejonowy nie zbadał podstawy materialnej żądania, należało uchylić wyrok i przekazać do ponownego rozpoznania z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy. W konsekwencji, ocena przez Sąd Okręgowy podniesionych w apelacji zarzutów stała zbędna.

Sąd Rejonowy rozpoznając niniejszą sprawę ponownie powinien, po pierwsze, zbadać charakter prawny porozumienia z 27 listopada 2013 r. poprzez m. in. analizę wymogu zakładowego układu zbiorowego z art. 74b ustawy o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) w kontekście możliwości domagania się ulgowych usług transportowych na podstawie porozumienia zbiorowego, zająć stanowisko w temacie porozumień zbiorowych jako źródeł prawa pracy w niniejszej sprawie, a także w kwestii pakietów socjalnych jako źródeł prawa pracy uwzględniając charakter podmiotów je zawierających. Sąd w dalszej kolejności winien również wyjaśnić, czy powodowie są podmiotami uprawnionymi do wystąpienia z przedmiotowym żądaniem, a Syndyk podmiotem zobowiązanym i na jakiej konkretnie podstawie (w oparciu o który zapis porozumienia).

Po drugie, Sąd Rejonowy powinien rozważyć, czy zasadnym jest określenie obowiązków syndyka, w taki sposób jak to uczyniono w zaskarżonym wyroku. Sąd Rejonowy zobowiązał syndyka do wykupywania na rzecz powodów usług transportowych zgodnie z porozumieniem, począwszy od 2017 roku i w kolejnych latach. Zgodnie z art. 173 ustawy z 28 lutego 2013 roku - Prawo upadłościowe (t.j.Dz.U . z 2016r. poz.2171), syndyk niezwłocznie obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabraniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do likwidacji. W związku z tym, podstawowym celem syndyka jest spieniężenie majątku upadłego w celu zaspokojenia jak największej liczby wierzycieli w jak największym stopniu. Syndyk nie tylko obejmuje majątek

należący do upadłego, zarządza tym majątkiem i przeprowadza jego likwidację, lecz także powinien dokonać wszelkich czynności, jakie są potrzebne dla skutecznego uzyskania własności lub innych praw.

Odpowiedzialność syndyka masy upadłości w stosunkach prawa pracy wiąże się w ścisły sposób ze statusem syndyka wynikającym z przepisów prawa upadłościowego oraz przepisów prawa pracy, w świetle których syndykowi nie można przypisać przymiotu pracodawcy w zakresie stosunków prawa pracy. Syndyk jest bowiem jedynie osobą zarządzającą masą upadłości w celu zrealizowania funkcji związanych z postępowaniem upadłościowym i nie jest następcą prawnym upadłego. Upadły przedsiębiorca zatrudniający pracowników i mający do chwili upadłości status pracodawcy, nadal nim pozostaje po ogłoszeniu upadłości, pomimo utraty możliwości zarządzania swoim majątkiem. Oznacza to, że formalnie nadal posiada on status pracodawcy, ale jednak nie ma już prawnych i faktycznych możliwości występowania w roli pracodawcy. Tak więc upadły nie może dokonywać czynności z zakresu prawa pracy zarówno w odniesieniu do indywidualnych, jak i zbiorowych stosunków pracy. Przez sam fakt objęcia zarządu majątkiem upadłego na podstawie art. 173 ustawy - Prawo upadłościowe, syndyk nie staje się pracodawcą w rozumieniu przepisów prawa pracy. W wyniku upadłości przedsiębiorcy zatrudniającego pracowników, następuje natomiast zmiana po stronie osoby dokonującej czynności w sprawach z zakresu prawa pracy. Uprawnienia syndyka w rozważanym zakresie są uzależnione od tego, czy syndyk po objęciu swojej funkcji jedynie obejmuje zarząd i przeprowadza likwidację majątku czy też po objęciu zarządu majątkiem masy upadłości nadal prowadzi przedsiębiorstwo upadłego. Syndyk dokonuje czynności z zakresu prawa pracy, ale musi uwzględniać odmienną i zróżnicowaną celów postępowania upadłościowego i przepisów prawa pracy. Jeśli syndyk uzyskał zgodę na dalsze prowadzenie przedsiębiorstwa w trybie art. 312 ustawy - Prawo upadłościowe, to tym samym uzyskuje uprawnienia do zatrudniania pracowników w niezbędnym zakresie. Skoro więc syndyk masy upadłości jest z mocy art. 3¹ K.p. organem uprawnionym do dokonywania czynności w sprawach pracowniczych, to jego odpowiedzialność w stosunkach prawa pracy ukształtowana jest analogicznie jak odpowiedzialność pracodawcy. Niemniej jednak należy mieć na uwadze, że zadaniem Syndyka jest przeprowadzenie likwidacji majątku upadłego, tym samym w związku z zakończeniem lub umorzeniem postępowania upadłościowego ustanie byt prawny podmiotu, w imieniu którego działa obecnie Syndyk, co oznacza, że przestanie on pełnić swoją funkcję, a podmiot zobowiązany do spełnienia świadczeń przestanie istnieć.

Tym samym nakazanie Syndykowi wykonywania zobowiązań zawartych w przedmiotowym porozumieniu i to „przez kolejne lata” jest sprzeczne z jego funkcją. Dlatego też, Sąd I instancji orzekając ponownie, winien mieć również na uwadze powyższe okoliczności.

Na zakończenie, należy tylko podkreślić, że ustalenie czy przedmiotowe porozumienie może być uznane jako źródło prawa jest niezwykle istotne. Zakwalifikowanie danego porozumienia do kategorii źródeł prawa pracy oznacza, że przynajmniej niektóre z zawartych w nim postanowień (określające prawa i obowiązki stron stosunku pracy) są przepisami prawa pracy. Najważniejszym skutkiem takiej kwalifikacji jest stosowanie wobec tych postanowień szczególnego mechanizmu wynikającego z art. 18 k.p. (semidyspozytywność prawa pracy). Natomiast odmowa zaliczenia danego porozumienia do kategorii źródeł prawa prowadzi do osłabienia ochrony pracowników, albowiem wynikające z niego postanowienia nie mają bowiem waloru przepisu prawa pracy, a tym samym nie stosuje się do nich mechanizmu z art. 18 k.p. Pracodawca jest wówczas związany takim aktem jako umową w rozumieniu prawa cywilnego, a nie źródłem prawa. Porozumienia zbiorowe niemające charakteru normatywnego są zatem kwalifikowane najczęściej jako umowy o świadczenie na rzecz osoby trzeciej (art. 393 k.c.).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 108 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok w pkt 1. i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Skierniewicach do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za drugą instancję.

Ponadto Sąd Okręgowy odrzucił apelację skierowaną do pkt 2. skarżonego wyroku. Zgodnie z art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c., Sąd II instancji odrzucił apelację, jeśli jest ona z innych przyczyn niedopuszczalna. W niniejszej sprawie owa „niedopuszczalność z innych przyczyn” apelacji syndyka zachodziła poprzez brak legitymacji do wniesienia środka zaskarżenia od pkt 2. skarżonego wyroku, w którym Sąd Rejonowy oddalił powództwo w stosunku do pozostałych pozwanych, tj. Przedsiębiorstwa (...) S. A. w W. oraz Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o. o. w upadłości likwidacyjnej w

W.. Legitymacja do wniesienia apelacji od wyroku przysługuje tylko stronie, której dotyczy ten wyrok, przez co należy rozumieć, że wyrok zawiera rozstrzygnięcie (pozytywne lub negatywne) o żądaniu, z którym ta strona wystąpiła jako powód lub które przeciwko niej zostało skierowane jako pozwanemu (tak m .in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, LEX nr 50615). Zaskarżony wyrok w pkt 2. dotyczył innych podmiotów niż syndyk.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. orzekł jak w pkt. 2. zaskarżonego wyroku.

del SSR Anna Przybylska SSO Agnieszka Olejniczak-Kosiara SSO Magdalena Lisowska